

22 TEMMUZ SEÇİMLERİ ÖNCESİNDE TÜRKİYE

Berivan VARGÜN

Dişleri Bakanı Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanı adaylığı sonrasında gündeme gelen erken seçimle birlikte, tüm siyasi parti liderleri hem seçim politikaları hem vaadleriyle halkı şaşırtıyorlar. Türkiye seçim tarihinde daha öncede görülen bu durum 2007 seçimlerine de damgasını vurmuş durumda.

Halkın huzurlu bir ortamda yaşamak istediği, büyük bir çoğunluğun tek derdinin karnını doyurmak olduğu, işsizliğin ülke sorunlarının en başında geldiği, yoksulluk ve yoksunluğun sadece kırsal alanda değil, büyük şehirlerin içinde kendine ait bir şiddet alanı oluşturduğu, terörün nice masum vatandaşı hedef aldığı ülkemizde, siyasetçiler yine somut projeler üretmekten yoksun bir şekilde alanlarda karşımıza çıkmaktalar. Tek dertlerinin sadece iktidar olduğu, iktidara gelmek içinse ülke sorunlarına somut çözüm önerileriyle yaklaşmaları gerektiğini, yaklaşan seçim heyecanı ile unutmuş durumdadalar, oysaki tüm siyasi parti liderlerinin ve kurmaylarının görmesi gereken şey halkın gerçekten temel ihtiyaçlarını karşılayacak ve yaşam standartlarını yükseltecek projeler üretmeleri gerektiğidir. Çünkü halk, geçmiş genel seçimlerde vaad edilenlerin hangisinin gerçekleştiğini hangisinin sadece o günün heyecanı ile söylenmiş olduğunu geçen süreçte deneyimlemiştir.

Gerçekten demokrasiyi isteyen, insan hak ve özgürlükleri çerçevesinde yaşamını sürdürmeyi dileyen çoğunluğu duymayan siyasiler, halkı daha fazla kutuplara ayırmakta, alternatif çözüm yolları sunmaktan öte, ortamı daha da gerginleştirecek söylemlerde bulunmaktadırlar. Çok partili döneme geçişi oldukça uzun sürmüş bir ülkenin çocukları olarak bizler hala demokratik hak ve özgürlüklerimizle birlikte yaşam standartlarımızın yükseltilmesini amaçlayan politikalar bekleyen ortamı geren, cepheleştiren söylemler alıp başını gitmektedir, bu arada "çok partili dönem" olgusundan söz etmişken o süreci kısaca özetleyebiliriz.

Türkiye'de çok partili döneme geçiş denemeleri hayli uzun sürmüştür. Tek partili dönem Sivas Kongresi ile başlar 1950 Genel Seçimleri'ne kadar devam eder. TBMM, Kurtuluş Savaşı döneminden Halk Fırkası'nın kuruluşuna kadar hükümet görevi yapar, Atatürk tarafından 9 Eylül 1923'te kurulan Halk Fırkası, cumhuriyeti ilan ederek devrimlerin gerçekleşmesini sağlar. Çok partili siyasi hayata geçiş önce Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası daha sonrada Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kurulmasıyla denir ancak sözünü ettiğimiz iki partide kısa sürede kapanır.

Muhalefet partisi olarak kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Ali Fuat Cebesoy, Kazım Karabekir, Refet Bele, Rauf Orbay ve Adnan Adıvar'ın öncülüğünde 1924'te kurulur 1925'te kapatılır, daha sonra Atatürk'ün destek ve onayıyla Cumhuriyet Halk Fırkası'na karşı biriken hoşnutsuzluk ve tepkileri dağıtmak, hükümeti sarsmayacak bir muhalefet partisi oluşturmak amacıyla Serbest Cumhuriyet Fırkası kurulur, 1930 yılında kurulan parti aynı yıl kapatılır. Çok partili siyasi hayata geçmek için yapılan denemeler başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Daha öncede dediğimiz gibi Cumhuriyet Halk Partisi, 1950 Genel Seçimlerine kadar tek partili dönemin temsilcisi olarak kalır.

İkinci Dünya Savaşından sonra çok partili yaşama geçme eğilimi güç kazanır, 1945'de "Millî Kalkınma Partisi" 1946'da ise "Demokrat Parti" kurulur. 14 Mayıs 1950 genel seçimlerinde Demokrat Parti 487 milletvekilliğinin 397'sini kazanır, 24 yıl kesintisiz iktidarda kalan Cumhuriyet Halk Partisinin yerine iktidara gelmiştir. Demokrat Parti'nin iktidar döneminde liberalleşmede önemli adımlar atılır, yabancı yatırımlar desteklenir, Kore'ye asker gönderilerek NATO'ya girişin ilk adımları atılır. 1952'de NATO'ya, 1953'te Balkan Pakti'na, 1955'te Bağdat Pakti'na girilir. DP kuruluş ve gelişiminde demokrasinin savunuculuğunu

yapar. 1954 genel seçimlerinde 541 milletvekilliğinin 503'ünü kazanır. Ancak muhalefetle arası gittikçe gerginleşir, ekonomide olumsuz gelişmeler görülür, parti içindeki anlaşmazlıklar partinin bölünmesine kadar gider, DP iktidarı ekonomideki çıkmazı gidermek için 4 Ağustos kararları olarak bilinen kararları alır, partinin gücünün ülke çapında kanıtlamak içinse Vatan Cephesi kurulur. Hükümeti eleştiren gazetelere ağır cezalar ve sansür uygulanır, CHP lideri İnönü'nün TBMM'deki konuşması yasaklanır, Ankara ve İstanbul'da üniversite öğrencilerinin olaylı protesto gösterilerini Harp Okulu'nun başkentte yaptığı gösteri yürüyüşü izler ve 27 Mayıs 1960'da yapılan askerî darbe ile DP iktidarı sona erer, ülke yönetimini 1961 genel seçimlerine kadar Milli Birlik Komitesi üstlenir.

Daha öncede dediğimiz gibi ülkemizde tek partili dönemden çok partili döneme geçiş uzun sürer. Türkiye halkı bu süreçten sonra tercihini değişimden, yaşamını değiştirecek olandan yana kullanmıştır. Darbeden sonra Süleyman Demirel'in başında bulunduğu Adalet Partisi 1965 genel seçimlerinde yüzde 53 oy alarak tek başına iktidar olur. Demirel o dönemde köylere su götürmekten, yol yapmaktan, elektrifikasyondan bahseder. Türk siyasi tarihinde benzer bir durum da 1980 askerî darbesi sonucunda yaşanır, orta direkten, çocukların okutulmasından, her ailenin ev sahibi olmasından bahseden, Turgut Özal neredeyse yüzde 45'i geçen oy oranıyla Anavatan Partisi'ni iktidara taşır. Özallı yıllarla birlikte ikinci cumhuriyet tartışmaları başlar ve bu tartışma özellikle 90'lı yılların başında gündem oluşturur, ikinci cumhuriyet tezinin göre laiklik ilkesi ve uygulaması ile ulus-devlet ilkesi içinde istedikleri gibi yer alamayan etnik kökenleri farklı vatandaşların memnuniyetsizliklerinin yarattığı gerilim dikkate alınarak bir revizyona gidilmelidir. Toplumun kimi kesimlerine göre ikinci cumhuriyetten bahsetmek cumhuriyeti yıkmaya cesaret etmekle eşdeğerdir.

Temmuz 2007 Genel Seçimlerine geri döndüğümüzde; Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in görev süresinin dolması ve Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanlığı adaylığıyla birlikte gündeme gelen erken seçimle birlikte, bir yanda kutuplaşma, e-muhtıra, siyasi gerilimler, laiklik mitingleri, sürüp giderken bir yanda da dil birliği etmişçesine nerdeyse tüm parti liderlerinin söyleminde bulunan toplumsal merkez olma tutkusu, ortada bir yerlerde buluşma sevdası sürüp gidiyor. Yüksek Seçim Kurulu'nun bildirimlerine göre seçim katılma koşullarını taşıyan 21 siyasi parti olmasına rağmen, çoğu partinin birbirinden sadece birkaç noktada farklılaştığı görülmektedir. Liderlerin söylemlerinde ortada buluşulacak bir "merkez" kavramı varlığına

korurken aynı liderlerin halkı milliyetçi, cumhuriyetçi, laik-anti laik gibi kutuplara ayırması da ilginçtir. Seçim propagandalarını iktidarı yıpratmak üzere kuran muhalif partiler seçmeni etkileyecek, onlara umut verecek programları oluşturamamaktalar.

Seçmen, hayat kalitesinin yükselmesini sağlayacak bir parti programıyla karşılaşmadığı gibi ekonomik gelişmeyi sağlayıcı ya da başka bir ifadeyle toplumsal refahı artırıcı somut çözüm önerileri oluşturulamamış, seçim kampanyaları daha önce de dediğimiz gibi laiklik, cumhuriyetçilik, şehit cenazeleri, kürt sorunu gibi konularla sınırlandırılmıştır.

Genel olarak siyasi partilere şöyle bir baktığımızda; CHP'nin 1970'lerden sonra siyasal stratejisini sadece cumhuriyetçilik ve laiklik ekseninde konumlandığı, bu duruşunu geliştiremediği, 2007 seçimlerinde de aynı değerler üzerinden konuştuğu, ortamı sertleştirdiği, milliyetçilik bağlamında söylemini MHP'ye yaklaştırdığı görülmektedir. CHP ve AKP'ye karşı Doğru Yol ve Anavatan Partisi tarafından sağda birleşme yöntemleri araştırılmakta, DSP, CHP'yle birleşmekte, cumhuriyet mitingleri gündeme damgasını vurmakta, MHP ise propagandasını yükselen terör olayları çerçevesinde iktidara yüklenerek yürütmektedir. Tüm bunlara karşın AKP'nin "Ak Yıllar" sloganı 1970'li yıllar Türkiye'si'nin Karaoğlan'lı çıkışını çağrıştırmaktadır.

AKP'nin iktidar sürecinde yaptıklarını, gelecekte yapacaklarının göstergesi olarak sunması, KÖYDES ve BELDES gibi projelerinin devamının geleceğini vurgulaması ve bu süreçte esen istikrar rüzgarları –en azından paranın döviz karşısında değer kaybetmemesi-, seçmeni etkilemektedir, geçmiş seçimler de göstermiştir ki; seçmeni etkileyen etkenlerin en başında ekonomik unsurlar gelmektedir ancak burada halkın ekonomideki gelişimi, popülist sloganlardan ayırabileceği gözden kaçırılmamalıdır.

Mevcut seçim sistemindeki %10 barajının varlığına karşın özellikle Demokratik Toplum Partisi'nin bağımsız adaylarla seçime girerek temsil hakkının sağlanması için geliştirilen "Bin Umut Projesi", e-muhtıra, cumhurbaşkanlığı seçimi, terör, laiklik- anti laiklik kavramları çerçevesinde gelişen parti propagandaları, geriye dönüp baktığımızda 2007 genel seçimlerinden hatırdaki kalanlar olarak tarihe geçecektir...